

26. 11. 2010

441/01/2010

25.11.2010

Valtiovarainministeriö

JAKELUKESKUS

VM:n dno 38:01/2009

Lausunto hallituksen esityksestä laiksi Julkisen hallinnon IT-palvelukeskuksesta

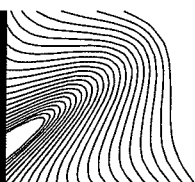
1 Yleistä

Pyydettyinä lausuntonaan Valtiokonttori esittää seuraavaa:

Esityksen kokonaisuuden kannalta keskeistä olisi pohtia, mitä uuden organisaation perustamisella tavoitellaan, miten palvelut vastaavat potentiaalisten asiakkaiden tarpeita ja yrittää hahmottaa sitä, millainen valmius asiakkailta on ottaa palveluita käyttöön niiden valmistuttua.

Valtiokonttori kiinnittää huomiota siihen, että usean rinnakkaisen, julkiselle hallinnolle IT-palveluita tuottavan organisaation perustamisen välttämättömyyttä on vaikea todeta nykyisten tuottavuustavoitteiden aikana, jolleivät lainsäädännölliset syyt sitä ehdottomasti vaadi. Päällekkäinen hallinto tuottaa päällekkäiset kustannukset. On myös olemassa vaara, että työmarkkinatilanteen kiristyessä kyseiset organisaatiot tulevat kilpailemaan keskenään saman osaamisprofiilin työvoimasta. Uuden organisaation suunnitellulla toiminnan laajuudella Valtiokonttorin käsityksen mukaan jokin nykyisin jo toimivista IT-palvelukeskusorganisaatioista kykenisi lisäresursoituna selviytymään myös uusista tehtävistä. Niinpä tulisi selvittää mahdollisuudet, joilla lakiesityksessä ehdotetun Julkisen hallinnon IT-palvelukeskuksen perustamisesta voitaisiin luopua, ja säätää esityksessä suunnitellut palvelut jonkin jo toimivan organisaation tehtäväksi.

Mikäli Julkisen hallinnon IT-Palvelukeskus kuitenkin päätetään perustaa esitetyn mukaan, Valtiokonttori kiinnittää huomiota siihen, että lakiesityksen perusteluissa palvelukeskuksen tehtäväksi on määritelty tarjota julkiselle hallinnolle yhteisiä tieto- ja viestintätekniisiä palveluja ja järjestelmiä sekä näitä palveluja ja järjestelmiä koskevia kehittämistoimenpiteitä ja tuki-, neuvonta ja asiantuntijapalveluita. Lakiesityksen perusteluissa on jäänyt rajanveto suhteessa Valtiokonttorissa toimivan Valtion IT-palvelukeskuksen tehtäviin määrittelemättä. Perusteluissa todetaan vain, että jatkossa arvioitavaksi jäisi, miltä osin nykyisten julkisen hallinnon toimijoiden kuten Valtiokonttorin koko julkista hallintoa koskevat palvelut toteutettaisiin edelleen Valtiokonttorissa ja miltä osin niitä mahdollisesti siirrettäisiin palvelukeskuksen tehtäviksi. Valtiokonttorin käsityksen mukaan lakiesityksen perustelut ja itse lain teksti on kuitenkin kirjoitettu niin väljiksi, että ne mahdollistavat kaikkien Valtion IT-palvelukeskuksen palveluiden siirtämisen Julkisen hallinnon IT-palvelukeskuksen tehtäviksi. Perustelujen väljyys on huolestuttavaa myös siksi, että Valtion IT-palvelukeskusta

441/01/2010

25.11.2010

koskevassa Valtiokonttoria koskevassa laissa eikä asetuksessa ole määritelty mitään palveluita Valtion IT-palvelukeskuksen yksinoikeudeksi, eikä yksinomaan valtionhallinnolle tuotettujen tieto- ja viestintätekniikkapalveluiden tuottamista yksiselitteisesti Valtiokonttorin tehtäväksi. Asetuksen sanamuoto on "Valtiokonttori voi tuottaa". Valtioneuvoston asetus julkisen hallinnon yhteisistä sähköisistä asiointin ja hallinnon tukipalveluista luettelee Valtion IT-palvelukeskuksen tehtävät koko julkishallinnon toiminta-alueella, mutta muoto siinäkin on "joita Valtiokonttori voi tuottaa". Maininta yksinoikeudesta IT-palveluiden tuottamisessa esiintyy Valtiokonttorin osalta vain sen lakiesityksen perusteluissa, jolla muutettiin lakia Valtiokonttorista (317/2009). Näin ollen Valtion IT-palvelukeskusta koskeva tehtävämuutos on mahdollinen vain asetusmuutoksella. Tämä epämääräisyys on omiaan herättämään hämmennystä sekä Valtion IT-palvelukeskuksen henkilöstössä että asiakaskunnassa. Epävarmuus voi heijastua kielteisesti Valtion IT-Palvelukeskuksen palveluiden tuotantoon ja kehittämiseen.

Toisaalta Valtiokonttorin saamien asiantuntijalausuntojen mukaan yksinoikeuden olemassaoloon liittyy muutoinkin epäselviä kysymyksiä, joten vähintään laintasoinen sääätely olisi sen vuoksikin välttämätön. Tästä syystä Valtiokonttori ehdottaa, että mikäli laki Julkisen hallinnon IT-palvelukeskuksesta tullaan viemään Eduskuntaan, Valtion IT-Palvelukeskuksen ja Julkisen hallinnon IT-palvelukeskuksen tehtävien keskinäinen rajausta määritellään tässä yhteydessä täsmällisemmin, ja täsmennetään myös Valtiokonttoria koskevaa lakia mainitun yksinoikeuden osalta koskien Valtion IT-palvelukeskuksen palveluiden tuottamista valtionhallinnolle. Ehdottoman oleellista on, että perustettavalle organisaatiolle ja Valtion IT-palvelukeskukselle ei tule määritellyksi päällekkäisiä yksinoikeuksia.

2

Julkishallinnon IT-Palvelukeskuksen suunnitellusta hallinnosta ja rahoituksesta

Lakiesityksen perusteluissa on esitetty suunnitelma ehdotetun palvelukeskuksen liikevaihdoksi, hallintomalliksi ja rahoitusmalliksi. Valtion IT-Palvelukeskuksen perustamisen tuoman kokemuksen nojalla Valtiokonttori rohkenee kyseenalaistaa

- asiakkaiden halun korvata juuri kehitettyjä organisaation omia palveluja palvelukeskuksen tuottamilla palveluilla ja maksaa kustannuksia vastaavia hintoja näistä palveluista
- liikevaihdon määrän liian suureksi toiminnan alkuvuosina, kun palveluja vasta kehitetään, ja toisaalta kovin pieneksi perustelemaan uutta organisaatiota.
- omistajien sijoittaman peruspääoman riittävyyden juoksevan toiminnan ja investointien rahoittamiseen siihen saakka, kunnes palvelutuotannon tulot kattavat kustannukset sekä
- moniportaisen hallintomallin tarpeellisuuden ja toimivuuden näin pienen organisaation ohjauksessa.

441/01/2010

25.11.2010

3 Yksityiskohtaiset kannanotot

§3, 3.momentissa pitäisi mainita myös kuntien kokonaan omistamat kuntayhtymät.

Luku 2.2. toinen kappale: valtioneuvoston yhteinen tietohallinto kuuluu Valtion IT-palvelukeskuksen tehtäviin

Pääjohtaja

Timo Laitinen

Finanssijohtaja

Maritta Fromholtz

Jakelu

Ilkka.Turunen@vm.fi

